

GEBROKE

VRYGESPREEK

DIENSAAR

FUNKSIONERING VAN SINODALE STRUKTURE

INLEIDING EN AGTERGROND

Die onderstaande probeer om 'n kort oorsig te gee van die uitgangspunte wat in die "4S" (strategie, struktuur, stelsels en "staf") model onderliggend tot die Noordelike Sinode se bestuursbenadering is.

*1. Alle organisasies het 'n prinsipiële bestaansrede en identiteit. In die geval van besighede in 'n kapitalistiese samelewing is dit gewoonlik die lewering van 'n bepaalde produk of diens, met die oog primêr op etiese winsbejag. Dit voorsien die fokus vir die strategie van die organisasie (kernwaardes, visie en kernbesigheid), die ontstaan van 'n struktuur (kundigheid, verantwoordelikheid, bevoegdheid en rapportering) en stelsels (byvoorbeeld vir inligting, bemarking, finansiering, lewering, administrasie en kommunikasie), wat deur mense (staf) gedryf word. Hierdie vier volg mekaar aanvanklik in 'n strategiese oefening, en 'informeer' mekaar dan in 'n bestuursproses wat voortdurend gekontroleer en aangepas kan word.

*2. Die strategiese element bestaan daaruit dat die organisasie homself posisioneer in terme van sy produk/diens en identiteit, wat insluit sy visie ('hoekom is ons hier'), kernwaardes ('hoe is ons hier'), en kernbesigheid ('wat wil ons doen om die hoekom van ons hier wees op die beste manier te realiseer').

*3. Omdat verandering so 'n belangrike faktor is, volg dit dat wat ons wil doen nie vir altyd op dieselfde manier gedoen kan word nie. In die praktyk maak eksterne faktore soos die behoeftes van kliënte, politieke gebeure, demografiese en sosiologiese verskuiwings, ekonomiese siklusse, tegnologiese ontwikkeling, ens. koersaanpassing uiters noodsaaklik. In die huidige tydsgewrig is verandering ook geneig om meer diskontinu as inkrementeel te wees, wat dit baie moeilik maak om dit liniêr/outritêr te bestuur. Daarom word daar op strategiese vlak fokusareas geïdentifiseer (uiteraard in interaksie tussen die onderskeie subsisteme in die organisasie), terwyl geleenthede en uitdagings bestuur word deur die leierskap binne die subsisteem waar die meeste energie en inligting beskikbaar is.

*4. Hieruit vloei die vraag oor die struktuur dan voort, wat in essensie is: watter kundigheid gaan ons nodig hê om ons kernbesigheid te bedryf en hoe moet hierdie kundigheid struktureel funksioneer om optimale sinergie te bereik in die aanwending van skaars hulpbronne? Kundigheid hou gewoonlik verband met die strategiese: 'n beleggingshuis gaan waarskynlik nie argitekte en mediese dokters as direksieledes kies nie. In effek is dit 'n vraag na leierskap en interaksie. Hier moet veral in gedagte gehou word dat die Sinode nie iets anders is as die gemeentes en ringe nie. Die vraag waarmee strategiese gewerk moet word is: 'watter insette moet deur watter subsisteem van die organisasie gemaak word om die optimale uitset vir die organisasie te realiseer'. Die gedagte is dat die rings- en sinodale leierskap, soos deur die gemeentelike leierskap verkies, bepaalde rigtinggewende opdragte ontvang, in die vorm van die fokusareas wat tydens die sinode in sitting geïdentifiseer word.

*5. Daarna word die stelsels ontwerp wat ondersteunend tot die struktuur benodig word, byvoorbeeld 'n stelsel of stelsels vir die doelmatige verkryging van bestuursinligting (watter inligting is nodig en hoe moet die versamel word), 'n stelsel vir doeltreffende interne en eksterne kommunikasie (wie moet die inligting ontvang en hoe moet dit voorsien word), 'n Stelsel vir effektiewe besluitneming (wie mag wat besluit, wie moet vergader, watter tipe vergadering, hoe dikwels), 'n Stelsel vir kontrole (boekstaving van transaksies en besluite) en 'n sisteem vir argivering (wat moet bewaar word, waar en hoe moet dit bewaar word en hoe lank moet dit bewaar word).

*6. In die lig van die struktuur en die nodige sisteme word die kundiges verkies en werknemer poste vasgestel. Daaruit volg posbeskrywings, waarin die kritiese prestasie areas, verantwoordelikhede en bevoegdhede van personeel geïdentifiseer word. Die leierskap doen dan by die volgende sinodesitting verslag van die uitkoms van insette wat ten opsigte van die fokusareas gemaak is.

*7. Die nut van so 'n oefening en dokument lê waarskynlik daarin dat dit die energie van die pragmatiese en die strategiese op 'n manier integreer, sodat die organisasie as geheel die vrugte van die sinergie pluk. In die geval van die Noordelike Sinode sal dit byvoorbeeld tot gevolg hê dat die sinodale leierskap op 'n bepaalde manier, via die rings- en gemeente leierskap, by armoede as fokusarea betrokke raak (soos in sy kernbesigheid (4.3) voorsien), en nie in kompetisie met rings-, gemeentelike en ander bestaande vennote nie. Die beleid en besluite wat uit die oefening volg fasiliteer ook roluitklaring en besluitneming, in dié opsig dat daar nie voortdurende rolverwarring en twyfel oor bevoegdhede van individue en vergaderings ontstaan wat ontwrigting van en disfunksionele konflik tussen subsisteme van die verband stimuleer nie.

The components essential to meaningful change are:

GEBROKE

VRYGESPREEK

DIENSAAR

- *Moral purpose: sharing the guiding purpose for an organization's existence.*
- *An understanding of change: developing a working knowledge of the key dimensions and dynamics of change.*
- *Relationship building: seeking relationships with diverse people and groups, especially those on the fringe and those who resist change.*
- *Creation and sharing of knowledge: sharing information in a way that it becomes usable both to layman and initiate, to sustain change.*
- *Achievement of coherence: bringing sense and common purpose to the ambiguity that is change.*

(Micheal Fullan)

1. PRINSIPIËLE OORWEGINGS

Die prinsipiële oorwegings waarmee in hierdie verslag gewerk word, is die volgende:

- *1. Die Kerk van Jesus Christus is God se geskenk aan die wêreld en God kom deur die kerk na die wêreld.
- *2. God se koms na en deur die Kerk geskied deur die bedieninge of modi, naamlik die:
  - Kerugma (prediking)
  - Leitourgia (erediens)
  - Paraklese (pastorale sorg)
  - Didaché (onderrig)
  - Koinonia (gemeenskap)
  - Diakonia (barmhartigheid)
  - Marturia (getuienis)
  - Kubernesis (leierskap en administrasie)
- *3. Hierdie bedieninge moet afsonderlik en gesamentlik doeltreffend in die gemeente realiseer sodat die gemeente die wêreld doeltreffend kan bereik.
- *4. Die rol van ringe en die sinode is ondersteunend tot die welwese van die gemeente. Die ring is die primêre verantwoordelike instansie, en waar die ring nie in staat is om die nodige leiding en ondersteuning te lewer nie, kan die sinode toetree. Die rol van die sinode se verkose leiers is dus om, saam met die verkose leiers van die ring, die beskikbare bronne (soos mense, grond, geld en inligting) binne die sinodale verband so te prioriseer en bestuur, dat alle gemeentes optimaal kan uitreik na die wêreld.

2. VISIE

Die volgende herbewoording word voorgestel:

Die Noordelike Sinode erken dat God ons, deur gemeentes, binne die gemeenskap waarbinne ons geplaas is, gebruik om HOOP bring en 'n VERSKIL te maak.

As Sinode wil ons 'n ondersteunende rol speel deur 'n verhoudings-gefokusde organisasie te wees wat, in afhanklikheid van God Drie-enig en in die kreatiewe krag van die Heilige Gees, help om gemeentes te bou wat elkeen in eie konteks die Koninkryk van God soek en om die gemeenskap na buite te bereik deur gesamentlike werksaamhede wat nie deur ringe en gemeentes afsonderlik gedoen kan word nie.

AANBEVELING: Die sinode aanvaar die herbewoording van die visie van die Sinode.

3. KERNWAARDES

Die Noordelike Sinode wil hom, ten opsigte van die verstaan van sy identiteit, in al sy aktiwiteite laat lei deur die volgende kernwaardes:

- * Besluitneming gegrond op sy verstaan van die Bybel en die belydenisskrifte.
- * Verbintenis aan die kerkordelike ooreenkoms oor die werkerterreine van die onderskeie dele van ons kerklike verband.
- * Gemeenskaplikheid met ander gelowiges in sy soeke na die wil van God in 'n veranderende wêreld.
- * 'n Deernis vir mense in die hantering van diversiteit.
- * Sensitiwiteit vir die ryke verskeidenheid van gawes wat ringe, gemeentes, geslagte, generasies, kulture en persoonlikhede bied.
- * Die wydste moontlike betrokkenheid en aktiewe benutting van leraars, kerkraadslede en lidmate by die werksaamhede van die Sinode.

GEBROKE

VRYGESPREEK

DIENSBAAAR

* Deursigtige besluitneming en administrasie.

AANBEVELING: Die sinode aanvaar die herbewoording van die kernwaardes van die sinode.

4. KERNBESIGHEID

Die bedryfsdoelstelling van die Noordelike Sinode is die koördinering van beskikbare hulpbronne, (soos mense, grond, geld en inligting) saam met en deur ringe, om alle gemeentes te bemagtig om HOOP te bring en 'n VERSKIL te maak.

Om dit te bereik fokus die Sinode op die volgende breë aktiwiteite:

*1. 'n Sinodesitting waartydens

* sinodale leiers verkies word,

* verhoudings gebou word,

* visionering plaasvind en die strategiese rigting van die Sinode bepaal word, en

* fokusareas van die Sinode geïdentifiseer word wat deur die SDR geprioritiseer en gekontroleer word

*2. Vergaderings van die sinodale leierskap waartydens

* aktiwiteite van die onderskeie subsysteme gekoördineer en gekontroleer word, met die oog op die doeltreffende realisering van die visie van die Sinode.

*3. Aktiwiteite van die leierskap wat veral sal insluit

* Navorsing,

* Kontekstualisering,

* Aktivering van netwerke, waaronder die ringe inbegrepe is,

* Vestiging van vennootskappe,

* Verspreiding van inligting,

* Motivering en leierskapontwikkeling

* Opleiding.

AANBEVELING: Die sinode aanvaar die bewoording van die kernbesigheid van die sinode en gee opdrag aan die SDR dat die riglyne nagestreef word in die evaluering en beplanning van alle werksaamhede.

5. FOKUSAREAS

Die fokusareas van die sinode se werksaamhede kan eers na die sinode in sitting bepaal word. Die fokusareas moet streng die werksaamhede van die sinode weerspieël en die ringe en Algemene Sinode se ondersteuning aan gemeentes eer. Om kontinuïteit tussen die sinode en SDR se werksaamhede te bewerk word aanbeveel dat die spanleier wat die beplanning en fasilitering van die sinode in sitting hanteer het die SDR fasiliteer om die fokusareas van die werksaamhede te bewoord.

AANBEVELING: Die sinode versoek die taakspan wat die beplanning en fasilitering van die sinode in sitting hanteer het om die SDR direk na die sinode te fasiliteer in die bepaling van prioriteite en die fokusareas van die sinode se werksaamhede.

6. STRUKTUUROORWEGINGS

6.1 Oorwegings

*1. Vanuit die prinsipiële moet die funksionele so goed moontlik in die struktuur verreken word met die oog op die doeltreffende funksionering van die kerkverband. Die modi funksioneer in die eerste plek binne die gemeentes. Binne die sinode en ringe moet daar 'n struktuur wees om gemeentes in die uitleef van die modi te help en begelei. Die sinode hanteer slegs daardie aspekte van die modi wat nie by mindere vergaderings aandag kry nie (vgl KO art 22).

*2. Struktureel beteken dit dat die sinode en ringe die volgende werkterreine kan hê om gemeentes by te staan in die nastreef van die modi in die gemeente:

* Diensgetuienis

* Geloofsvorming/ontwikkeling

* Prediking en erediens

* Pastorale sorg en predikantebegeleiding

* Administrasie waarby leierskapbegeleiding ingesluit is

*3. Elke ring kan self besluit hoe die terreine in die spesifieke ring aandag sal geniet.

*4. Die Algemene Sinode het in 2011 besluit om nie met permanente taakspanne of kommissies te werk nie. Die opsies in punt 6 hieronder hou met hierdie moontlikheid rekening. Binne die sinodale sisteem moet daar na aanleiding van die fokusareas wat in 'n spesifieke tyd ontstaan taakspanne aangestel word wat behulpzaam kan wees met spesifieke doelwitte.

*5. 'n Belangrike vertrekpunt bly steeds dat ringe nie werk doen wat deur gemeentes afgehandel kan word nie en dat die sinode nie werk moet doen wat deur gemeentes en ringe afgehandel kan word nie (vgl KO art 22).

*6. In uitvoering van die sinode se besluit om ringe te ontwikkel en bemagtig word die volgende aanbeveel:

AANBEVELING: Die sinode besluit

1. Dat ringe in die uitvoer van die visitasie by gemeentes, opsig oor gemeentes en advies aan kerkrade (KO art 31:1-3) aangemoedig word om die volgende werkerterreine in gemeentes te bevorder:

- * Diensgetuienis
- * Geloofsvorming
- * Prediking en erediens
- * Pastorale sorg en predikantebegeleiding
- * Administrasie

2. Dat elke ring self besluit hoe hierdie werkerterreine in die spesifieke ring aandag geniet;

3. Dat die sinode in die uitvoering van sy kernbesigheid en fokusareas dieselfde vyf werkerterreine onderskei.

6.2 Voorgestelde sisteem vir moderatuur, diensraadleiers en SDR

6.2.1 Die huidige stelsel

*1. Volgens die huidige model word die sinodale werksaamhede gelei deur die moderatuur, 'n DKB en 'n SDR.

*2. Die moderatuur word tydens die sinode verkies word en bestaan uit 'n moderator, assessor, aktuaris en een addisionele lid. Die PSD en saakgelastigde staan die moderatuur adviserend by.

*3. Die DKB bestaan uit die moderatuur plus die PSD en saakgelastigde asook vier diensraadvoorsitters wat tydens die sinode verkies word.

*4. Die SDR bestaan uit die lede van die DKB plus een leraar plus een ouderling/diaken uit elke ring plus 'n maksimum van vyf bykomende lede wat deur die SDR aangewys kan word.

*5. Die sinode kan oordeel om die huidige model onveranderd te behou of om enkele wysigings aan te bring, byvoorbeeld aan die aantal addisionele lede van die moderatuur, of dat die aktuaris nie ter vergadering verkies word nie, of dat 'n skriba ter vergadering gekies word. 'n Ander moontlikheid is dat die aantal diensrade aangepas word, byvoorbeeld deur dit te laat saamval met die werkerterreine soos in 6.1.2 hierbo genoem. Dit is ook moontlik om die SDR te verklein of om nie weer bykomende lede vir die SDR aan te wys nie.

Die huidige funksies van die SDR en DKB word in die bepalings so omskryf:

Bepaling 35.1.4

Die SDR behartig:

- 1. alles wat deur die sinode aan hom opgedra word met die fokus op visionering, ekumene, predikantebegeleiding en teologiese refleksie;*
- 2. onderhewig aan bepaalde besluite van die sinode, voorlopig alle spoedeisende sake wat tot die terrein van die sinode behoort, waar nodig deur die aanwys van ad hoc-spanne;*
- 3. die benoeming van predikante in sinodale diens nadat die sinode goedkeuring verleen het tot die daarstelling / kontinuering van die pos;*
- 4. die goedkeuring van die begroting op voorlegging van die Sinodale Diensraad vir Ondersteuning en die arbiterstaak wanneer 'n verskil van mening oor die begroting ontstaan wat nie onderling opgelos kan word nie;*
- 5. in buitengewone gevalle die ontmoeting van persone of instansies met die oog op pastorale gesprek;*
- 6. die aanwysing van 'n taakspan wat appèlle met afhandelingsbevoegdheid hanteer;*
- 7. skakeling met die owerheid, indien nodig.*

Bepaling 35.2.3

Die DKB hanteer

- 1 sake wat deur die sinode of Sinodale Diensraad aan hom opgedra is;*
- 2. dag-tot-dag bestuursake;*
- 3. die bepaling of wysiging van funksies en groepering van die diensrade en die aanwysing van taakspanleiers;*
- 4. die koördinering van die diensrade se aktiwiteite;*
- 5. die benoeming van afgevaardigdes om by bepaalde geleenthede die groete / gelukwensing / meegevoel van die sinode oor te bring;*
- 6. die opstel van 'n skema van werksaamhede vir die volgende sinode.*

GEBROKE

VRYGESPREEK

DIENSAAR

6.2.2 'n Gewysigde stelsel

Daar is 'n legio moontlike variasies vir 'n nuwe stelsel. Hier word slegs enkele genoem.

6.2.2.1 Die huidige stelsel

Dit is moontlik om te verkies dat die huidige stelsel in sy geheel behou word. Indien wel, en indien die aanbeveling by 6.1.6 aanvaar word, moet die diensrade aangepas word.

6.2.2.2 Die moderatuur

*1. Dit is moontlik om die moderatuur uit te brei om te verseker dat die koördinerings- en bestuursfunksie wat tans deur die DKB gedoen word nie skade ly nie. Dit kan op een van twee maniere gedoen word.

*1.1 Daar kan tydens die sinode vyf persone gekies word om elk op 'n eie spesialisterrein leiding gee. In die praktyk sal hulle soos die huidige diensraadvoorsitters funksioneer. Die getal vyf word benoem na aanleiding van die werkterreine in 6.1.2 genoem.

*1.2 'n Ander moontlikheid is om vyf persone te verkies om as deel van 'n groter moderatuur toe te sien dat die werk gedoen word. Hierdie groter moderatuur sal dan volgens behoefte aksies lei en taakspanleiers aanwys soos en wanneer benodig. In die verkiesing van die vyf addisionele lede word kundigheid ten opsigte van die werkterreine (6.1.2) in ag geneem. Die moderatuurslede moet in staat wees om kollektief al die sinodale werksaamhede te koördineer en te bestuur. Taakspanne kan aangewys word soos en wanneer benodig.

*2. Die moderatuur sal steeds die leiding neem by die SDR en sal as sy dagbestuur optree.

*3. Die aktuarisfunksie vra besondere kundigheid en ervaring van die betrokke persoon. Die sinode kan oorweeg om nie 'n aktuaris ter vergadering te verkies nie maar om 'n persoon uit die lede van die sinode te vind wat die funksie sal kan verrig. Die huidige bepaling 32.2.9.2 waarvolgens die DKB minstens drie name kan voorlê van kandidate wat as geskik vir die pos beskou word, behoort egter voldoende te wees.

*4. Indien die sinode verkies om 'n skriba ter vergadering te verkies sal die PSD (wat tans die skribaat hanteer) se funksies aangepas moet word. 'n Ander moontlikheid is om nie nou 'n skriba te kies nie maar om by 'n PSD-vakature 'n skriba deur die SDR te laat aanwys.

AANBEVELING: Die Sinode besluit

- 1. dat die DKB verval;**
- 2. dat die moderatuur bestaan uit 'n moderator, assessor en aktuaris plus 5 addisionele lede wat almal ter vergadering verkies word;**
- 3. dat die moderatuur kollektief ten opsigte van die dienssterreine verantwoordelikheid neem en taakspanne aanwys soos en wanneer benodig;**
- 4. dat die PSD steeds die skribaat hanteer en dat die SDR by 'n vakature 'nreëling tref.**

6.2.2.3 Die Sinodale Diensraad (SDR)

*1. Die SDR word tans saamgestel uit die moderatuur plus een leraar plus een ouderling/diaken uit elke ring.

*2. Dit is moontlik om 'n verkleinde SDR saam te stel. Die huidige samestelling het hom egter in die praktyk bewys. Die enigste moontlike wysiging is dat daar nie weer bykomende lede aangewys word nie.

AANBEVELING: Die sinode wysig Bepaling 35.1.1 om te lui:

Tydens die sinode word daar 'n Sinodale Diensraad (SDR) saamgestel wat uit die volgende lede bestaan:

- 1. Die moderatuur.**
- 2. Een predikant en een ouderling/diaken (met sekundi) uit elke ring, aangewys deur die onderskeie ringe.**
- 3. Die sinode se predikant in sinodale diens wat ampshalwe as skriba optree.**
- 4. Die saakgelastigde van die sinode.**

6.3 Personeel

*1. Die SDR sal krities na die benutting van die personeel moet kyk. Daar sal geoordeel moet word of daar permanente bedieningspersoneel ("diensraadvoorsitters") moet wees en dat dit permanente funksies moet wees of dat funksionariesse ad hoc tydelik aangewys word. Die SDR sal ook die huidige reëling van vaste kontraktering moet beoordeel. Daar sal ook gevra moet word watter werk wat tans deur sinodale funksionariesse gedoen word dalk na ringe verwys kan word.

*2. 'n Nuwe bepaling van fokusareas kan implikasies vir die pos van die PSD hê. Sy funksies kan deur die SDR opnuut met hom onderhandel word. Indien daar voor die volgende sinode 'n vakature ontstaan behoort die pos nie sonder meer gevul te word nie maar behoort die SDR 'n tydelike reëling tot met die volgende sinode te tref.

GEBROKE

VRYGESPREEK

DIENSAAR

AANBEVELING: Die sinode besluit dat 'n vakature in die PSD-pos nie deur die SDR gevul word nie. Die sinode sal op 'n volgende vergadering oordeel of so 'n pos wel nodig is en indien wel, met watter inhoud.

7. FOKUSAREAS VAN DIE SDR

Die SDR moet tussen sinodes toesien dat die sinodale werksaamhede uitgevoer word en dat dit volgens die fokusareas, soos deur die sinode bepaal, gedoen word.

AANBEVELING: Die sinode aanvaar die volgende uiteensetting ten opsigte van die SDR se locus standi en funksies en gee opdrag aan die Sinodale Taakspan Regte om dit in die bepalings te ver-
reken:

Die SDR is die verteenwoordigende regs persoon van die Sinode tussen sittings en:

- *1. Keur beleid en die begroting goed aan die hand van die kernwaardes, kernbesigheid en fokus-areas;
- *2. Fasiliteer gesprekke binne die verband oor relevante sake;
- *3. Hanteer hertoelating tot die bediening, appèlle, herindeling van ringe en teologiese opleiding;
- *4. Koördineer en inisieer, in oorleg met ringe, die werksaamhede binne die fokusareas;
- *5. Kontroleer die realisering van strategie en die bereiking van doelwitte met verslag aan die Sinode.

8. AFVAARDIGING NA DIE ALGEMENE SINODE

Die afvaardiging na die Algemene Sinode word bepaal deur Bepaling 35.5. Die Algemene Sinode het by sy vergadering van 2011 besluit om die aantal afgevaardigdes van 'n maksimum van 400 na 'n maksimum van 200 te verminder. Uit elke sinode kan tien leraars en tien ouderlinge/diakens afgevaardig word plus 'n aantal bykomende afgevaardigdes wat volgens 'n proporsionele formule bepaal word. Hierdie wysiging veroorsaak dat die huidige Bepaling 35.5 gewysig moet word.

AANBEVELING: Die sinode besluit om Bepaling 35.5 soos volg te wysig:

Die afvaardiging na die Algemene Sinode word soos volg saamgestel:

1. Tydens die sinodevergadering word 10 leraars (met sekundi) en 10 ouderlinge/diakens (met sekundi) verkies.
2. Die SDR finaliseer die afvaardiging deur bykomende afgevaardigdes volgens die Algemene Sinode se proporsionele formule by te voeg, eerstens uit die verkose sekundi en, indien nodig, uit lede van die vorige Sinode.
3. Waar 'n stemming benodig word kan dit ook elektronies geskied.